

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

5HD404 ČESKOSLOVENSKÉ HOSPODÁŘSKÉ DĚJINY (1918-1992)

(PŘÍLOHA K PRACOVNÍMU VÝKAZU prosinec 2017)

HANDOUT NA TÉMA: „Pád systému direktivního hospodářského centralismu, monopolu KSČ (státního socialismu) v mezinárodních souvislostech.“

Vypracoval: prof. Ivan Jakubec

Glasnost a perestrojka

Na počátku 80. let 20. století byla ztuhlost sovětského systému nepřehlédnutelná. Reformní pokusy právě tak uvázly jako destalinizace. Vnitropolitické klima se pod tíhou kritiků ještě přitvrdilo. Také zahraničněpoliticky se SSSR vzpíral jakýmkoliv změnám. Přes mnohé pokroky zůstávaly životní podmínky obyvatel neuspokojivé a plánování se ukázalo jako neflexibilní. Kvalita zboží vykazovala v mnoha oblastech nedostatky a produktivita práce nerostla v očekávaném měřítku. Bující státní a stranická byrokracie vedla ke zbytečné práci a ke zbytečným omylům. S volbou Michaila S. Gorbačova (nar. 1931) generálním tajemníkem KSSS dne 11. března 1985 se prosadily konečně síly, které v rozhodné vnitřní reformě hledaly východisko. Zahájena byla radikální přestavba společnosti – perestrojka (původně zamýšlená jen v ekonomické oblasti). Obsahovala „demokratizaci“ strany přes ekonomická opatření k reformě justice a pokračování destalinizace. Přitom nebyli jen oběti stalinismu rehabilitováni, ale také se kriticky odkrývala „bílá místa“ minulosti.

K tomu patřil koncept glasnosti – otevřenosti a průhlednosti veřejného života. Lidé měli být mobilizováni k vědomí diskusi o svých dějinách a své nynější situaci, aby při poznání a zatížení své minulosti byli odhodláni k očekávaným těžkostem v období přestavby. Gorbačovovo vedení doufalo, že reforma shora bude podpořena reformním hnutím zdola, aby mohly být potlačeny přetrvávající síly ve stranickém a státním aparátu a v hospodářství. Ve

skutečnosti většina spisovatelů, umělců a vědců patřila k rozhodujícím podporovatelům glasnosti a perestrojky. Masa dělníků se se chovala k reformním cílům zdrženlivě přes rozšiřující se práva v podnicích. Po zkušenostech posledních desetiletí převládala u dělníků skepse. Místo přímé radikální reformní cesty (pojem reforma nebyl s ohledem na jeho radikálnost používán) hledal Gorbačov kompromis, aby přesvědčil váhající. Všechno toto ulehčovalo situaci těch, kteří se obávali o své pozice a nechtěli změnu myšlení nebo nemohli blokovat konkrétní opatření a snažili se učinit koncept perestrojky nevěrohodným. Současně se objevila nacionalistická a antisemitská hesla, stejně jako organizovaný zločin.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

